

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Vattenmyndigheten Bottenviken

30.4.2015

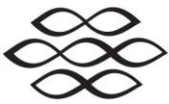
Viite: LAPELY/11/07.04/2012 Lausuntopyyntö ehdotuksista vesienhoitosuunnitelmiksi vuosille 2016–2021, 1.10.2014 sekä Kuuleminen Vattenmyndigheten i Bottenviken, Ehdotus toimenpideohjelmaksi, ympäristölaatonormeiksi ja vesienhoitosuunnitelmaksi 2015-2021, 6.11.2014

LAUSUNTO EHDOTUKSISTA TORNIONJOEN (SUOMI) SEKÄ BOTTENVIKENIN VESISTÖALUEEN (RUOTSI) VESIENHOITOSUUNNITELMIKSI

Suomalais-ruotsalaisen rajajokisopimuksen (91/2010, 2§) tarkoituksena on sovittaa yhteen vesienhoitoalueella ohjelmat, suunnitelmat ja toimenpiteet, jotka ovat tarpeen vesien tilalle ja kestäväälle käytölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi, ottaen huomioon osapuolia sitovat kansainväliset velvoitteet ja yhteisön oikeus. Sopimuksen 4§:n mukaan sopimuspuolten viranomaiset ovat keskenään yhteistyössä pyrkien siihen, että laaditaan yhteisiä ohjelmia ja suunnitelmia sopimuksen 2§ 1 kappaleessa määrätyn tarkoituksen toteuttamiseksi. Lisäksi sopimuksen 10§:n mukaan rajajokikomission tulee vahvistaa tai hylätä ehdotukset vesienhoitoaluetta koskeviksi ohjelmiksi tai suunnitelmiksi.

Suomen puoleinen osa vesistöalueesta muodostaa oman Tornionjoen valuma-alueen kattavan suunnittelualueensa, Ruotsin puolella Tornionjoen vesistöalue on osa laajempaa Bottenvikenin vesistöaluetta, joka kattaa koko Norrbottenin läänin ja osan Västerbottenin läänistä. Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Rovaniemiellä on vesienhoidon suunnitelmien vastuuviranomainen Suomen puoleisen Tornionjoen valuma-alueen osalta. Ruotsin puolella sijaitsevan Tornionjoen valuma-alueen vesienhoidon viranomaistehtäviä hoitaa Bottenvikenin valuma-alueen vesiviranomainen (Vattenmyndigheten), jonka kanslia on Norrbottenin lääninhallituksessa Luulajassa. Tornionjoen vesistöalueelle on laadittu erilliset vesienhoitosuunnitelmat Suomen ja Ruotsin puoleisille alueille.

Suunnitelmissa on kuvattu vesienhoidon suunnitelmien yhteensovittamista ja yhteistyötä eri tavoin. Suomalaisessa *ehdotuksessa Tornionjoen vesienhoitosuunnitelmaksi* on todettu rajajokisopimus Suomen ja Ruotsin välillä ja todettu lyhyesti sen merkitys rajavesistöjen vesienhoidon näkökulmasta sekä rajajokikomission rooli. Luvussa 12.3 esitetty kuvaus yhteistyöstä Ruotsin kanssa on hyvin niukka. Suomen suunnitelma on ollut saatavilla suomeksi, yhteenveto myös ruotsiksi ja pohjoissaameksi. Lisäksi käytettävissä ovat olleet paikkatietopalvelut OIVA ja Vesikartta vesistöjen tarkasteluun.

Komissio toteaa, että kuvaus suomalais-ruotsalaisesta vesistöyhteistyöstä, sen sisällöistä ja tuloksista sekä tavoitteista tulee esitellä laajemmin lopullisessa suunnitelmassa.

Bottenvikenin vesienhoitosuunnitelmaehdotuksessa on laajemmin kuvattu suomalais-ruotsalaisen viranomaisyhteistyön historiaa, yhteistyön muotoja mm. vesistöjen tilan määrittelyt, eroavaisuudet luokitteluissa sekä keskeisiä rajanylittäviä ympäristöongelmia ja seurannan yhteensovittamisen tarvetta. Vesienhoidon toimenpiteiden kohdistamisen ja vastuuttamisen kansalliset erot on tuotu esiin. Lisäksi on kuvattu tällä vesienhoidon suunnittelukierroksella tehtävää yhteensovittamista ja yhteistä ns. *Roof Plan*-asiakirjaa. Aineisto on ollut saatavilla ruotsiksi sekä yhteenveto aineistoista englanniksi. Suomenkielistä tiivistelmää ei ollut saatavilla. Lisäksi käytössä on ollut digitaalinen paikkatietopalvelu VISS.

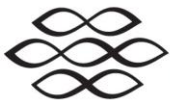
Komissio huomauttaa, että Suomen ja Ruotsin välistä rajajokisopimusta ei ole mainittu eikä siten sen sisältöä tai merkitystä kansainvälistä vesistöaluetta koskevien suunnitelmien yhteensovittamisessa ole kuvattu lainkaan Bottenvikenin vesistöalueen suunnitelmassa. Tältä osin suunnitelmaa tulee täydentää. Tulevan yhteistyön kannalta tulee ruotsalaisista vesienhoidon suunnitelmista olla saatavilla riittävästi tietoa myös suomen kielellä tarkoituksenmukaisen kuulemisen ja yhteistyön mahdollistamiseksi.

Kuulemiskierroksen aikana 2014-2015 Lapin ELY-keskuksen, Bottenvikenin vesiviranomaisen ja rajajokikomission yhteistyönä on laadittu ns. *Roof Plan-asiakirja*, johon on koottu koko valuma-alueen keskeiset piirteet, vesien tila, vesienhoidon toimenpiteet ja haasteet sekä vesienhoidon taustatietoja (mm. rajan ylittävä yhteistyö, vesistöjen tilatavoitteet, veden laadun seuranta jne.). Tähän työhön on ollut käytettävissä projektihenkilö Norrbottenin lääninhallituksessa. *Roof Plan-asiakirja* ei suunnitelmista poiketen valmistunut vesienhoidon kuulemisen päättymiseen 30.4.2015 (Ruotsi) mennessä. *Roof Plan-asiakirja* on tarkoitus julkaista vesistöalueella käytetyillä kielillä; ruotsiksi, suomeksi, meänkielellä ja pohjoissaameksi.

Neuvottelut kansallisten ja alueellisten viranomaisten sekä rajajokikomission kanssa Tornionjoen vesienhoidon suunnittelun yhteensovittamiseksi jatkuvat vuoden 2015 aikana. Tavoite vesienhoitoalueen ohjelmien ja suunnitelmien yhteensovittamisesta on yksi vuoden 2010 rajajokisopimuksen keskeisistä tarkoituksista. Yleisesti voidaan sanoa, että suunnitteluyhteistyö suomalaisten ja ruotsalaisten alueellisten viranomaisten välillä toimii hyvin, mutta vesienhoidon suunnittelun erilaiset käytännöt, lainsäädäntö ja hallinnolliset rakenteet eivät mahdollistaneet nykymuodossaan suunnitelmien yhteensovittamista tällä suunnittelukaudella.

Rajajokikomissio haluaa painottaa, että viranomaisten hallinnon eri tasoilla ja sektoreilla tulee parhaalla mahdollisella tavalla mahdollistaa Suomen ja Ruotsin välillä solmitun kansainvälisen sopimuksen, Tornionjoen rajajokisopimuksen toteutuminen.

Erityisenä haasteena jatkossa on toimenpiteiden yhteensovittaminen ja toimeenpano rajanylittävästi sekä alueellisesti että paikallisesti. Tornionjoen vesienhoitoaluetta koskettaa erilaisten alueellisten haasteiden ohella pohjoisilla alueilla ennusteiden mukaan voimakkaasti vaikuttava ilmastonmuutos, johon vesienhoidon toimenpiteillä tulee pitkäjänteisesti vastata.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio hyväksyy näillä huomioilla ehdotukset Tornionjoen ja Bottenvikenin vesienhoitosuunnitelmiksi.

Britt-Marie Häggberg
puheenjohtaja

Timo Jokelainen
varapuheenjohtaja

Virve Sallialmi
sihteeri

TIEDOKSI Maa- ja metsätalousministeriö
Miljö- och energidepartementet
Havs- och Vattenmyndigheten
Tornion kaupunki
Ylitornion kunta
Pellon kunta
Kolarin kunta
Muonion kunta
Enontekiön kunta
Haaparannan kunta
Övertorneån kunta
Pajalan kunta
Kirunan kunta